

прикљученија

Миша Пасујевић

ЖЕЂ

Неколико знаних лица, након пет година... Подређеност сусрету; нераспознатљива улица ноћу, у повратку згрбљеним солитерима, сенкама доцртавана... Спремљена документа за Португалију. Тренуци када те – не разум – осећај, усредсређује на краткотрајни бег... Космичка процедура добијања дозволе... Неће ме завести Атлантик. Лисабонски котрљани. Шинама размилели по белим боковима...

Јутарња жега. Росположен непријатељски. Француска амбасада сече: добродошли. Дођите.

Дођите... Дођите... Бомбардујте... Више од часа, жена и ја прелећемо Алпе у том подухвату. У измилело јутро, обрушавајући се; *Ајфелов њорањ к'о глинена чајља*. Полукруг око *Шарла де Гола* – тренутак пре него што ће аеродром запламтети (од Сунца), оставивши део писте поштећеном. Укрцани у *RER B*, коламо подземним железничким крвотоком. Уз помоћ *рајине маје*, лоциран неугледни хотел под *Пиџалом*. Тако треба. Напустити клише-турист-програм. Не и своју злонамерну страну. Непопштено? Ни случајно! Улице су прекривене нагазним минама. Пажљиво. Псећа гованца. Французи! Французи, окупите се, продаћу вам будушто ваш чувени кекс *Petit merd!* Али, натраг очекиваним правилностима. Рано је јутро. У тору туриста, кроз версајску капију. Свако држи фото-апарат као пиштољ. Нишани час лево, десно, горе, доле. Важно је видети кроз објектив, не својим сопственим оком? Шест ластва, два врашца, и балегу,

испалу из вреће прикачене вранцу, што му, упрегнутом у кочије, дере дупе. *Belle... Mon miroir... Mon clef d'or... Mon cheval...* Француски је леп (вероватно као и други језици) зависно ко га изговара. Лутајући краљевим одајама, питам се како је Луј XIV – свакако упростојен на портрету, изгледом обична баба – издавао наређења. Полазим од себе, да не би било забуне – нико сам и ништа, али оно што без претеривања могу да претпоставим: Луј-лујка (ето порекла жаргонског израза), боравећи у овом луксузу, није добио прилику да буде виталнији од просечне бабе. Мењај ток! Свеже је. Али рано јутро. Људи су били успорени. Њихови покрети, као у води. Окретнији смо, на обали... *Сена* је с десна, мала, премошћена са скоро четрдесет понтона, уоквирена косим каменим зидовима. Баченим каменом, или од ока, није јој могуће одредити дубину. Напред је *Ноџур Дам*. Али, прво *Дорсеј* (преко *Сене*), па натраг у *Лувр*... *Les docks of Cardiff* – слика *Lionel-Walden*-а, железница, у тами, угљеној прашини и диму, 1894.-а. (Врелина...) Старица у црној одори, ослоњена о велика дрвена врата, подбочена кесама, у полусну, *Rue De L'Isly*, наспрам ресторана *Сенџи Лазар*, 2005.-а, дело мог изанђалог дигиталца. „Мадам *Моник*”, креће прича доконог конобара, с врата ресторана, преводи ми жена, „...*Моник*, некада најлепша играчица *Мулен ружа*... Сада видовита... За пет евра, може вам причати исцрпно о гиљотирању... Данима када је Француску притискао огромни облак, утискујући попут печата мемлу и буђ. Кугу. Колонама измрцварене војске, с удовима-патрљцима, мртвим живима и живим мртвацима, што пролази кроз кордон курви и просјака – обарају редове на зачелју, отимају им чутурице и хлеб, изувају чизме, деле их међусобно ћопавци, лева левоногом, десна десноногом. Племство на златогривим коњима, и црква; урлају звона у част херојима, и прећуткују о наградама... *Магам*, којој је пророчица, пре него што је и ова сама стекла божји дар”, без паузе, с променом интонације у говору, наставља домишљати келнерчић, „предсказала да ће је једног јутра, из сна пренути шкљоцањем апарата, топлотом ошамућени Шпанац, да би му читала из длана...” Србин, бре, какав Шпанац (!) – одмахујем. Утом, просјакиња се буди, открива лице под капуљачом. Али, то није ни старица... измождени космати старац. Одлазимо... Корачам, тремо, притиснут врелином, ипак радостан што су ми фотографије видовитог *Магама* успеле.

Осушеног грла, у сумрак, испред *Црвеног млина*. Мучнина. Обливен хладним знојем. С нарочитим трудом глумим уморног туристу, али мисли лепршају као птице у лову... *Монџимарџур*...

Још увек онај старац лежи тамо, јаснији него на фотографији. Волео бих да је тако. Али, све ме наводи на помисао да су врућина и жеђ изгнале дух из његовог тела. Мртав је, у облетању ноћних птица око светлеће ветрењаче. Полузастртих улаза црним и црвеним завесама, у редове постројених, секс-шопова. Међу проституткама је; његов дух оте-

лотворен у тихом ветру међу младим Мелескињама. Пратим га, прати ме, мој спори поглед – без иоле радозналости чека отварање врата квази-руског-ресторана *Свейлана*. Губи се у полутами, као и мој вид. Желео би да проговори, промуклим, мојим гласом. Обара нестрпљивог моторциклисту и његовим широким чопером-једнотонцем нестаје низ нејасне улице *Пиџала*... Опет је ту – жели да седне за волан моћног 300-коњаша, и да се кроз бројне петокраке раскрснице, дочепа *Шамис-елизеа*. (Свих ових дана) алав утркивања широком авенијом, од *Конкорда* до *Тријумфалне*, па даље ка црним небодерима... Али, наједном, осећам се боље. И он је нестао... Ноћ диже Месец високо; пролазимо крај бара *Le Clauzel*, где смо уз кафу започињали дане, а пре неко вече са шесторицом Француза пратио финале Купа шампиона, у први мах опрезно, потом отворено навијао за Енглезе... (Али, и они су...)

Бројне брасерие, кафе-ресторани – столови изнети тик до улица, раскрсница, семафора – ниска аутомобила, мотоциклиста, понеки мањи камјон, путнички аутобус. Ни из једног ауспуха дим(?); дише се слободно премда нема ни поветарца. Коначно, неколико старих аутомобила... ништа, дима нема. Квалитет бензина је јасан. Бензинске пумпе су, највероватније, ван града. Већина метро-станица зрела је за реновирање. Четрнаест линија метроа рију утробу града, као и четири воза ознаке *R* (A, B, C, D) – дијагонално премошћују метрополу. Од периферије до периферије. Ближећи се језгру, улију се у земљу, да би, преронивши шири центар, на другој страни, поново изронили... Парижани, удаљени од својих школа, послова, рекао бих да познају гужву, саобраћајну муку, било да путују аутомобилом или подземном железницом.

На неким станицама, укрштају се по четири метро-линије: један ниво је уређен, други запуштенији, на трећем су скинуте или поотпадале карактеристичне беле плочице са зидова и плафона, малтер се круни... Нигде графита; тек кад воз напусти перон и зађе у тунел – храбри *црпачи* потписали су своја дела.

Питам се – ко би од нас могао да живи с толико туриста (волео бих да знам, није питање, пре констатација, колико се филмова годишње сниму на париским улицама).

Редови до билетарница за најпосећенија места: Версај, Лувр, Дорсеј, Ајфелов – непрегледни су, с тим да се на ред, захваљујући организацији, стиже, за моје појмове, непојмљиво брзо.

Ширина... Ширина тргова, паркова. Саобраћајница... Замислите књижару и бунар у њој. Дизниленд, у којем нисам стигао да се забавим. Јер га нисам ни видео. Ко зна шта сам још пропустио... Подземне тунеле, у којима се скривало грађанство за време бомбардовања током Другог светског. У пратњи водича, са шлемовима, лампама, један део је доступан знатижељи. Тунели образују лавиринт кадар да неопрезног про-

гута. Замислите зоолошки врт у таквом граду – нема га у понудама туристичких водича. Већина животиња, окрива отац мајушне жане, премештене су пет километара изван Париза јер се зоо реновира. Вреди га, по његовом савету, посетити тек за неколико година.

Упозорење да Французи слабо или нерадо говоре енглески – тигру о реп. Они који заиста не знају или то не желе, даће све од себе (што надомешћује незнање) да уз помоћ мапе помогну и објасне *ишражено*. Такво је било моје искуство.

У музејима, којих је неизброј, у најзначајним Лувру и Дорсеју, може се ући с новинарском легитимацијом, бесплатно. Ето информације за поједине наше *вешће* људе – није реч о подстрекавању. Управо због таквих *прейредењака* који су фалсификовали гарантна писма португалских хотела, пропустио сам да са својом женом станем на најзападнију тачку континента. Путовање у Париз је, због тога, било пропраћено мојим унутрашњим осећајем одласка у неко село, не у један од најлепших светких градова. Иронију на страну...

Последња ноћ у Паризу. Оно што је водило до ње, уз обалу *Сене*, беше катедрала. Колико увеличана у причама, филмовима...

Пењемо се узаним, кружним степеништем. У пратњи музике, из њене унутрашњости – требало би да је реч о миси; миси за туристе – готика, нешто између *Грегоријанса* и *Ениџме*. Веома комерцијално, веома пријатно. Али степеницама никад краја. Све је подређено туристима, и чини се да ће ускоро успињаче дохватати врх *Нојир Дама*. Коначно горе, без даха. Оно што засењује градску панораму – *Сена* је кичмени стуб града, тек одавде могу да видим – преда мном је: статуе, десетине, десетине нејасних звери, к'о бодље штрче из тешких готских зидина... Мени једино разумно објашњење – да би плашиле народ; црква је затрашивала, монархије бодриле... Ко зна колико бих још остао онде, пчепан, у зверињаку, да ме жеђ није притерала да се ступштим низ, од стопала-таласа, углачане степенице. Претичући при том уз, ехом појачан, бат корака, зачуђене, уз зид склоњене туристе. Жена је нашла место близу катедрале, у кафеу *Есмералда*. Два *Квазимода* из Енглеске испијала су точено пиво. Похитах да их стигнем. Желео сам у миру да посматрам грађевину, али блебетави пегокошци лапрдали су не слушајући један другог. И још једно, и још једно точено, и ускоро сам их претекао. И отишли они. А ја покушавао да прикријем пијанство, али кренух – мимо воље – да се кезим и узвраћам зверима, што су попут моруна напуштале зидине, настојећи да ме зграбе. Сећам се преседања из једног у други метро и изласка из подземља на ваздух – *Монијмартир*. Запалио сам цигарету, и остао забленут у ветрењачу *Мулен ружа*. Она је стајала или се окретала; читав град се спарушио – изокренуо око ветрењаче... али, ту ми већ не треба веровати...